

Navolging: ook rond homoseksualiteit

1. Derde weg

Sinds zes jaar geef ik ethiek aan een Theologische universiteit. Toch is mijn visie op homoseksualiteit niet geboren op de studeerkamer. Ik was predikant in het centrum van Rotterdam. Stadsgemeenten tellen relatief veel homo's. Via hen en enkele homofiele kennissen heb ik het meest geleerd. Altijd als ik over dit onderwerp iets zeg, zie ik ze voor me. En ik vraag me af: zou je het ook zo zeggen als zij erbij waren?

Ik heb in mijn omgang met homo's twee verschillende fasen doorgemaakt. En nu werk ik aan een derde.

In de eerste fase hanteerde ik het bekende onderscheid tussen homofilie en homoseksualiteit. Ik probeerde in mijn houding en mijn woorden de boodschap uit te zenden: God aanvaardt je. Maar Hij wil geen homoseksuele relaties. Dat onderbouwde ik met de bekende bijbelteksten over homofilie.

In de tweede fase gaf ik het meer aan God over. Ik probeerde de ander dichtbij God te brengen en te houden. Hoe het dan verder ging, daar zou God wel voor zorgen. Ik gaf bijna nooit mijn mening over homoseksuele relaties. En als ik het deed, dan met een slag om de arm. Want zijn die bekende bijbelteksten wel zo duidelijk? Als homo's samenleefden, vroeg ik wel door naar hun houding tegenover God. Maar ik heb ze bijvoorbeeld nooit afgehouden van het avondmaal. Jullie herkennen dit wel. Die beweging die ik doormaakte speelt in alle orthodoxe kerken. Helaas is er ook nog homofobie. En nog te vaak stoten kerken en christenen homo's af. Maar de meesten willen hen aanvaarden. Vaak kiezen ze dan een van die twee benaderingen. Toch vind ik ze nu geen van beiden meer voldoende. Allebei hebben ze iets positiefs, en iets negatiefs. Dus zoek ik een derde weg: de weg van de navolging van Christus voor de hele gemeente. Vorig jaar schreef ik in het ND artikeltjes over homoseksualiteit. Sommigen zagen daarin gewoon het 'klassieke standpunt'. Maar ik bedoelde geen stap terug, maar een stap vooruit. Van beide benaderingen het positieve vasthouden, en het negatieve overwinnen. Ik hoop dat jullie mijn bijdrage op die manier willen plaatsen en overwegen.

2. Navolging

Die eerste benadering zit teveel vast aan de bekende bijbelteksten. En daarover kun je blijven discussieren. Kortgeleden verscheen er een degelijke studie, die voor mij zelf de uitleg van die teksten op veel punten besliste. Maar anderen vinden zelfs dat boek niet helemaal overtuigend. En je moet ook altijd de vraag onder ogen zien of het bij de bijbelse homofilie wel om hetzelfde gaat als bij de moderne. De Bijbel verbiedt ook het nemen van rente. Toch doen we dat vandaag wel, omdat rente in de economie van nu iets anders is dan toen.

De beslissingen vallen op een dieper niveau. Als tegenstander van homoseksuele relaties ben je niet klaar als je je visie hebt afgeleid uit de bekende teksten. En als voorstander niet als je die argumenten onderuit hebt gehaald. Vat eerst het geheel van de Bijbelse boodschap eens samen en vraag je af: wat betekent dat geheel voor het punt waar ik mee zit. Iedereen die zich op de Bijbel beroept, doet dat met een beeld van dat geheel in z'n achterhoofd. En met een basishouding tegenover God in z'n hart. Waar gaat het God om met ons? Wie ben jij voor Hem? Hoe zul jij voor zijn aangezicht leven? Op dat niveau liggen de echte keuzes en de werkelijke verschillen. Daarover moet het gesprek gaan.

De een zegt: het gaat God om de liefde. Dus is er niets mis met homoseksuele relaties als daarin werkelijke liefde aan de orde is. De ander zegt: het gaat God om de scheppingsorde. Dus is er geen ruimte voor iets anders dan de man-vrouw-relatie. De derde zegt: God wil ons geluk. Dus hoef je als mens toch niet alleen te blijven.

Ik zoek het bij de navolging van Christus. God komt naar ons toe in onze zonde en nood en gaat dan met ons een weg door onze geschiedenis. En wij mogen met Hem mee. Onderweg neemt Hij ons de last van de zonde af. En Hij leert ons weer leven met Hem. Het eerste traject van die weg loopt vooral via Israel en het beloofde land Kanaan. Leven met God is dan vooral leven met God in Kanaan. Maar met Jezus begint het laatste traject. Niet alleen voor Israel maar voor de gemeente uit alle volken. Op weg naar het koninkrijk, Gods nieuwe wereld. En leren leven met God is nu: je gaan oriënteren op die toekomst. Nu al gaan doen wat straks normaal is. Je kunt dat zelf niet. En je zult vaak struikelen. Maar Jezus vangt je altijd op en je mag altijd weer met Hem mee. En Hij zal je zelf dat nieuwe leven geven, door de Heilige Geest. De uitdaging aan jou is: wil je met Hem mee, volg je Jezus na?

Reken er dan op dat de weg door de diepte gaat. Jezus doet de nieuwe wereld open via zijn kruis. Je zult het nieuwe leven alleen maar vinden en het koninkrijk bereiken als je hem volgt op de weg van dat kruis. De grote lijn van de Bijbelse boodschap voor nu is volgens mij deze. God vormt rond Jezus een nieuwe gemeenschap, het begin van het volk voor de nieuwe wereld. Deze nieuwe gemeenschap leeft nog binnen de oude wereld maar gaat zich nu al oriënteren op het leven van straks in Gods koninkrijk. Concreet betekent dat: Jezus navolgen op de weg van het kruis die uitloopt in de nieuwe schepping. Het gaat dus om navolging en dan voor de gemeente als geheel.

3. Oriëntatie op het komende rijk

Als jij je oriënteert op de navolging en het komende koninkrijk ga je anders tegen je leven aankijken. Wat nu normaal lijkt, is dat soms niet als je het bekijkt vanuit straks. En wat jij normaal noemt in het licht van die nieuwe schepping, voelt soms heel vreemd in het leven van vandaag. Een paar voorbeelden. Christenen waren bereid om martelaar te zijn. Normaal is dat je je leven beschermt. Maar als je je nieuwe leven vindt in Jezus en zijn toekomst durf je als het moet om Hem je leven te verliezen.

Christenen trokken de sloppenwijken van Carthago in om mensen die leden aan de pest te verplegen, en bij te staan in het sterven. Ze wisten dat ze vrijwel zeker ook zelf de pest zouden krijgen en ook zouden sterven. Normaal ga je in je hulpvaardigheid niet zo ver. Maar christenen zijn op weg naar een wereld die vol is van Jezus' wonderlijke liefde. Dus deden ze meer dan het gewone.

Christenen probeerden tegenover hun vijanden niet op te komen voor hun recht maar ze juist extra goed te doen. Abnormaal volgens de standaard van nu, maar precies de stijl van Jezus en zijn rijk. Christenen lieten de armen niet alleen *delen in hun zegen, ze verkochten hun bezittingen* voor de armen. Dat gaat onnodig ver, zou je zeggen. Maar als je een schat in de hemel hebt en weet dat je je bezit niet mee hoeft te nemen naar die rijke nieuwe wereld van straks, kun je er nu afstand van doen om goed te doen.

Christenen konden ongetrouwd blijven en zich daarbij ook seksueel onthouden. Dat lijkt teveel gevraagd: een mens hoeft toch niet alleen te blijven, en je hebt toch je behoeften? Maar Paulus schrijft in 1 Kor 7 over een toekomst waar het huwelijk vervuld is in de band tussen Jezus en de gemeente. En Jezus spreekt over mensen die zichzelf vrijwillig snijden ter wille van het koninkrijk. In dat licht kun je in die nieuwe gemeenschap van de gemeente zelfs zonder zo'n tweerelatie. En zonder seksueel verkeer.

Navolging van Jezus op de weg van het kruis naar Gods nieuwe wereld zet je anders in het leven. Kijk zo ook eens naar je omgang met homofilie. Wat betekent het om je *daarmee* nu al te oriënteren op de wereld van straks? Wat is Gods bedoeling met tweerelaties en seksualiteit?

In de schepping draait het om de man-vrouw relatie in het huwelijk. En straks in het koninkrijk is dat huwelijk vervuld in de band tussen Jezus en ons allemaal. En op weg daarnaartoe ontstaat daardoor de mogelijkheid van een ongetrouwd bestaan. Zonder intieme seksuele tweerelatie, maar wel in een netwerk van christelijke banden, vriendschappen en nieuwe manieren van samenleven in de gemeente. In het licht hiervan moet je niet zeggen dat homoseksuele relaties ook een mogelijke gelijkwaardige optie kunnen zijn. Ze passen niet bij de schepping, en niet bij het koninkrijk. Niet dat de banden in de gemeente nu al een volle compensatie zijn. Ze maken nooit goed wat je vanuit de schepping bekeken mist als je ongetrouwd bent. En ze zijn nooit zo als straks het nieuwe leven is. In dit opzicht deel je echt in Jezus' lijden en ervaar je de weg van het kruis. Maar als je je oriënteert op die toekomst, is die weg wel begaanbaar. Misschien met vallen en opstaan, maar Jezus zelf belooft dat.

4. De kerk voor de homo's

Zo kom ik bij een eerste les die ik wil trekken over de relatie tussen homo's en de rest van de kerk. Het is ook mijn eerste stelling voor de bespreking. *Als navolging van Christus in de hele gemeente merkbaar is, zijn homo's minder geïsoleerd en eenzaam.* Want er klopt iets niet als die navolging van Christus speciaal voor homo's bedoeld lijkt. Jij als homo zou dat radicale offer voor Jezus moeten brengen, terwijl je in de rest van de kerk van radicale offers weinig merkt. Jij zou die bijzondere levensstijl van het koninkrijk op je moeten nemen, terwijl die verder niet echt te zien is. Bijvoorbeeld op die andere punten die ik noemde: bereid zijn je leven te verliezen voor Jezus, meer dan gewone naastenliefde opbrengen, die je echt veel kost, moeilijke huwelijken toch volhouden, radicaal anders omgaan met geld en goed dan om ons heen gewoon is, kwaad beantwoorden met goed. Ook in onze omgang met ongetrouwden, onder andere homo's. Ongetrouwd zijn was volgens Paulus mogelijk in het licht van die nieuwe gemeenschap waarin het huwelijk vervuld is. Maar als de kerk huwelijk en gezin blijft verabsoluteren en helemaal geen warme gemeenschap is rond ongetrouwden en als homo's zich er niet veilig voelen, dan wordt het voor hen toch wel erg moeilijk, haast niet op te brengen. Navolging is eerst iets voor allemaal in de kerk. En alleen als we

daarvan doordrongen zijn, begrijp je dat het ook voor homo's geldt. En als we in de kerk die oriëntatie op het koninkrijk over de hele linie eigenlijk kwijt zijn en intussen toch moralistisch homo's oproepen tot radicale keuzen, zal dat op de dag van het oordeel tegen ons getuigen. Met de maat waarmee de kerk haar homo's meet, zal zij zelf gemeten worden.

Bovendien moet de gemeente homo's ruimte geven. Bijvoorbeeld om de keus voor navolging zelf te maken. Je kruis op je nemen moet een beslissing zijn die je zelf neemt, in geloof, in een persoonlijke band met Christus. Je legt dat niet een ander op. Soms zijn mensen daar nog niet aan toe, hetero's en homo's. Bijvoorbeeld om *psychologische* redenen. Jezelf verloochenen? Die boodschap komt helemaal verkeerd over als iemand nog niet geleerd heeft zichzelf te aanvaarden. Ook als homo vind je het soms moeilijk om jezelf te aanvaarden. Maar ook op het punt van het *geloof*. Navolging kan alleen maar geboren worden als iemand Jezus echt persoonlijk kent, en zich aan Hem overgeeft. Ik denk dat we als kerk veel te vaak vergeten dat dit niet bij iedereen vanzelfsprekend wel zo is. Dan moet het daar dus eerst over gaan. En niet over allerlei concrete keuzen. Dat blijft de waarheid van mijn tweede fase.

Dat geldt ook voor jullie als homo's zelf. Het is ook voor homo's soms een valkuil om te snel keuzen te maken, bijvoorbeeld door een redenering over de bijbelteksten. Of dat nu een strenge keus of een soepele is. Bijvoorbeeld als je nog overhoop ligt met God. Of niet weet wat je je moet voorstellen bij een levende band aan Christus. Of je nog niet helemaal aan Hem durft over te geven. Stel je keuzen dan uit, en zoek eerst Christus zelf.

En zelfs moeten we in de kerk leren omgaan met christenen die oprecht zich overgeven aan Christus en Hem willen merkbaar volgen, en toch op een concreet punt tot een ander inzicht komen dan de kerk als geheel hooghoudt. Dat kan ook spelen rond homoseksualiteit. Juist als die gezamenlijke navolging van Christus er is, geeft dat een basis om met elkaar te spreken.

5. De homo's voor de kerk

Ik trek nog een tweede les over de relaties tussen homo's en de rest van de kerk. Mijn tweede stelling luidt: *Als homo's de valkuil van het zelfbeklag vermijden en radicaal gaan voor Jezus, vormen zij in de kerk een levende oproep tot reformatie en in de cultuur een dringende uitnodiging tot God.*

Want nu kun je gemakkelijk in zelfbeklag vervallen. De kerk valt vaak tegen. En je draagt soms een eenzaam kruis. Je voelt je *niet* aanvaard. Daarmee kun je dan rechtvaardigen dat je voorlopig maar je eigen weg zoekt. Zolang de kerk niet radicaler of liefdevoller is, hoef ik ook niets. Maar misschien is Gods plan wel omgekeerd. Misschien wacht Hij wel op het radicale voorbeeld van christen-homo's om een aangepaste westerse kerk weer op de weg van de navolging te krijgen. Voor mij persoonlijk zijn mijn homofiele kennissen een levend appel om ook zelf radicaal te zijn in mijn leven met God. Ik denk dat er vandaag in de kerk een soort reformatie nodig is: een reformatie waarin we ons weer leren oriënteren op het komende koninkrijk en Jezus daarheen volgen door dik en dun. Misschien moeten homo's daarbij niet wachten op de kerk maar voorgaan in de kerk. En zo ook in de westerse cultuur.

Want in Romeinen 1 tekent Paulus homoseksualiteit als typerend voor de cultuur van zijn dagen. Die wereld had de ware God vervangen door afgoden uit de schepping, en dan raakt er meer uit het lood. Dat zie je wel heel duidelijk, zegt hij, als mensen zelfs de man-vrouw relatie vervangen. In Paulus' tijd kwam homoseksualiteit hoogstwaarschijnlijk alleen buiten de kerk voor. Ook de Joden zagen het iets van de andere volken. Paulus zegt dat niet om het te veroordelen. Hij bedoelt juist: kun je nagaan hoe nodig die cultuur het evangelie van Christus heeft! Hij maakt je vrij. Met Hem ga je weer op weg naar het leven zoals God dat bedoeld had.

Voor christenhomo's vandaag is Romeinen 1 vaak pijnlijk. Jij hebt de ware God helemaal niet opzij gezet. En moet je dan toch iets in je meedragen dat daarvan volgens Paulus een soort symbool is? Maar misschien mag je het wel zo zien. Onze westerse samenleving heeft de laatste eeuwen wel afscheid van God genomen. En verheerlijkt wel homoseksuele relaties als variant op de man-vrouw relatie. Net als de cultuur in Paulus'dagen. En net als toen mag je zeggen: wat heeft zo'n cultuur dus het evangelie van Jezus nodig. Maar *anders* dan toen komen christenen vandaag niet van buitenaf naar de cultuur toe. Wij staan er midden in. De westerse cultuur is mee door christenen gevormd. Misschien laat God juist daarom ook toe dat opvallend veel christenen homoseksueel geaard zijn. Niet als een soort straf. Maar als een bijzondere roeping in zijn koninkrijk. Juist als je zelf daarin deelt, kun je een heel bijzonder instrument van God zijn om een cultuur als de onze weer de weg naar Jezus te wijzen. Juist op het punt waar net als in Paulus' tijd de vervreemding van God bij veel mensen in gesymboliseerd wordt, mag jij dan de redding van God demonstreren. Als jij met je homoseksuele geaardheid voorleeft dat je Jezus volgt, breek je die vervreemding van binnenuit open. Dan word jij met je leven voor de mensen in deze cultuur een dringende uitnodiging naar God. Volgens mij moeten we in de kerk deze kant op. Als homo's en als andere kerkleden. Homoseksualiteit niet alleen maar zien als een vorm van lijden - en dat kan het zijn. Ook niet vooral als een probleem, al blijven er veel vragen. Maar als een uitdaging, een bijzondere

roeping in het licht van het koninkrijk. Misschien heeft de kerk in de cultuur van vandaag haar homo's wel heel hard nodig. Om samen weer te ontdekken hoe mooi en bevrijdend het is om samen Jezus te volgen.

A.L.Th. de Bruijne